

НАРЕДБА № 32 от 22.06.2010 г. за придобиване на квалификация по професията „Керамик“

Обн. - ДВ, бр. 67 от 27.08.2010 г., в сила от 27.08.2010 г.;

Издадена от министъра на образованието, младежта и науката

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 215050 „Керамик“ от област на образование „Изкуства“ и професионално направление 215 „Приложни изкуства и занаяти“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 215050 „Керамик“ съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на втора степен на професионална квалификация за специалност 2150501 „Керамика“.

Чл. 3. Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковата програма по чл. 10, ал. 3, т. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебни планове и учебни програми за обучението по специалността по чл. 2.

Раздел II

Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 215050 „Керамик“.

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията „Керамик“ определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми за обучение по професията, действащи към влизане в сила на тази наредба, се прилагат до разработване и утвърждаване на учебните планове и учебните програми по чл. 3.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър: С. Игнатов

Приложение по чл. 2
Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията „Керамик“

Професионално направление:

215 Приложни изкуства и занаяти

Наименование на професията:

215050	Керамик
--------	---------

Специалности: Степен на професионална квалификация:

2150501	Керамика	Втора
---------	----------	-------

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за минималното входящо образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 г., в съответствие със Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) (ДВ, бр. 68 от 1999 г.)

За обучение по професията „Керамик“ с придобиване на втора степен на професионална квалификация минималното входящо образователно равнище за ученици е завършено основно образование, а за лица над 16 г. - завършен най-малко 10 клас.

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията „Керамик“ с придобиване на втора степен на професионална квалификация не се изисква предишна професионална квалификация или професионален опит.

Ако за обучение по професията „Керамик“ с придобиване на втора степен на професионална квалификация кандидатстват лица, завършили обучение за придобиване на професионална квалификация по професията „Оператор в силикатните производства“, специалност „Технология на керамичното производство“ с втора степен на професионална квалификация, по професията „Работник в керамичното производство“ с първа степен на професионална квалификация и др., обучението им се зачита и се организира надграждащо обучение след сравнение на компетенциите и резултатите от обучението, описани в Държавните образователни изисквания (ДОИ) за придобиване на квалификация по съответните професии.

Ако за обучение по професията „Керамик“ с придобиване на втора степен на професионална квалификация кандидатстват лица с професионален опит по тази професия, в съдържанието на обучение се включва само усвояване на компетенции от т. 4, които лицето не притежава.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Керамикът изработва изделия от пластичен или течен материал - съдова керамика (ваза, чаша, чиния, пепелник, саксия и др.) и сувенирна керамика. Подготвя материала (пластичната, полусухата или течната маса) по

определения технологичен начин. Формова и отлива с гипсови калъпи и шаблони. Размножава различни изделия в гипсови калъпи с готов течен шликер, като подготвя (подсушава и почиства) гипсовите калъпи преди и след работа. Освобождава готовото изделие от калъпите и го подготвя за сушене. Лепи дръжки и пластични декорации. Ретушира готови изделия от суров материал. Полага предварително подготвена ангоба. Изработва плътно или кухо изделие с ръчен или механичен шаблон и на грънчарско колело. Подрежда изделията в пещта и ги изпича под ръководството на технолог или майстор. Нанася глазури върху изпечените изделия.

Керамикът има възможност да работи в предприятия и ателиета, които произвеждат керамични изделия от бяла или червена пластична маса и съдова керамика за бита. Част от работата на керамика е в близост до пещите за изпичане на изделията, където се наблюдават големи температурни амплитуди. В работилниците (работните помещения) влажността и запрашеността са високи.

В своята работа керамикът използва различни видове инструменти (ножове, ланцети, шайби, четки, шпакли), машини (шнек, електрическа бъркалка, смесители), грънчарско колело и пещ за изпичане на керамични изделия. Керамикът използва специално работно облекло.

При изпълнение на някои трудови дейности керамикът работи с вредни химически материали - глазури, окиси, соли, лустри и др.

При изпълнение на някои дейности и изделия керамикът използва технологични карти.

Лицата, практикуващи професията, трябва да бъдат физически издръжливи, подвижни и сърчни. Да притежават умения за оформяне на изделията. При серийно производство се изискват умения за работа в екип и издръжливост при еднообразна рутинна дейност.

Работното време на керамика е с нормална продължителност.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

След придобиване на втора степен на професионална квалификация по професия „Керамик“ обучаваният може да продължи обучението си по специалност „Художествена керамика“ от професия „Художник“ или по специалност „Технология на керамичното производство“ от професия „Технолог в силикатните производства“ за придобиване на трета степен на професионална квалификация.

2.3. Възможности за професионална реализация

Съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите в Република България (НКПД), утвърдена със Заповед № 742 от 27.12.2005 г., Заповед № 884 от 7.11.2006 г., Заповед № 969 от 28.12.2007 г., Заповед № РД-01-1114 от 30.12.2008 г. и Заповед № РД-01-1082 от 30.12.2009 г. на министъра на труда и социалната политика, лицата с втора степен на професионална квалификация по професията „Керамик“ могат да постъпват на работа на следните длъжности от НКПД: 7321-2002 Грънчар, 7321-2005 Настройчик, керамични машини, 7321-2006 Отливач, керамични изделия, 7321-2011 Работник, преса за керамични и порцеланови изделия, 7324-2002 Глазировач, ел. порцеланови изделия, 7324-2004 Глазировач, керамични изделия, 7324-2007 Гравьор в керамиката, 7324-2008 Декоратор, грънчарски/керамични изделия, 7324-2009 Декоратор, ретушьор на керамични изделия, 7324-2014 Надписвач, както и на други длъжности, включени при актуализиране на НКПД.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава, спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд;

- умее да опазва околната среда;

- познава съществуващите икономически отношения, процеси и явления, свързани с производството на керамични изделия;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес, разбира договорните отношения между работодател и работник;

- участва активно при изпълнение на задачите, съдейства на членовете на екипа и търси помощ от тях; отнася се с чувство на отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена;

- осъществява ефективни комуникации с колеги, клиенти и с прекия си ръководител;

- умее да намира информация с помощта на компютър, работи с текстообработваща програма както на български, така и на чужд език.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление 215 „Приложни изкуства и занаяти“

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и спазва изискванията и разпоредбите на нормативните документи, регламентиращи дейностите в занаятчийското производство;

- съзнава необходимостта и познава начините за повишаване на квалификацията си.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията „Керамик“ задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и спазва изискванията и разпоредбите на нормативните документи, регламентиращи дейностите в керамичното производство на съдове от отливен и пластичен материал;

- познава и прилага технологиите и методите в керамичното производство;

- познава устройството и принципа на работа, съхранява и борава с инструментите, уредите, машините и съоръженията, използвани при отливане и формоване на керамични съдови изделия в керамичното производство;

- познава химичния състав, минералния състав и свойствата на глините;

- познава пластичните особености и изисквания при обработката на керамичните маси;

- осигурява подходящи условия за протичане на работния процес;

- познава и прилага технологиите за размножаване и отливане на керамични изделия от отливен материал - шликер, и пластичен - глина, с гипсови калъпи;

- познава и прилага техниката за създаване и оформяне на съдова керамика;

- познава и прилага техники и технологии за украса и пластично оформяне, на ангобиране и лепене на допълнителни елементи;

- познава и прилага техника за редене на изделията в пещта;

- познава и спазва технологията на изпичане на керамичните изделия.

4. Резултати от ученето

Компетенция	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
1	2
1. Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазва околната среда при изпълнение на служебните си задължения	<p>1.1. Описва и спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд и санитарно-хигиенните изисквания;</p> <p>1.2. Оказва долекарска помощ при инциденти или при отравяния;</p> <p>1.3. Изброява правилата за безопасна работа с инструменти, машини и съоръжения;</p> <p>1.4. Разпознава опасните ситуации, които могат да възникнат по време на работа;</p> <p>1.5. Работи правилно и безопасно с машини и съоръжения;</p> <p>1.6. Ползва лични предпазни средства и специална работна екипировка;</p> <p>1.7. Познава правилата и процедурите за пожарна и аварийна безопасност и борба с пожарите;</p> <p>1.8. Използва по предназначение средства за противопожарна защита (кофпомпа, пожарогасител и др.);</p> <p>1.9. Събира и изхвърля отпадните продукти на определените за целта места при спазване на изискванията за опазване на околната среда.</p>
2. Подготвя течните материали (шликери) за отливане на изделията и пластичните материали (глини) за формоване на изделията	<p>2.1. Описва характеристиките на пластичните и течните маси;</p> <p>2.2. Разпознава основните бели и червени течни маси (шликери) и покривни ангоби;</p> <p>2.3. Установява вискозитета на течните маси и извършва прецеждане на шликера;</p> <p>2.4. Познава видовете и принципа на действие на машини за подготовка и разбъркване на пластични и на течни маси;</p> <p>2.5. Работи с машини за разбъркване на пластични и течни маси (шнек, електрическа бъркалка, смесители), като спазва инструкциите и под наблюдение на технолог или майстор;</p> <p>2.6. Оразмерява необходимото количество пластична маса за изработване на единица изделие.</p>
3. Изработва кухо и плътно изделие от течна шликерна маса в гипсови калъпи	<p>3.1. Обяснява правилата за използване и съхранение на гипсовите калъпи;</p> <p>3.2. Почиства и изсушава гипсовите калъпи;</p> <p>3.3. Сглобява елементите на калъпите;</p> <p>3.4. Стяга калъпите;</p> <p>3.5. Проверява правилното стягане и сглобяване на калъпите за получаване на качествено изделие;</p> <p>3.6. Прецизно налива шликерната маса през наливния отвор на калъпа;</p> <p>3.7. Своевременно долива калъпите и контролира дебелината на изделието в съответствие с технологична карта;</p>

- 3.8. Излива и отцежда калъпите при кухите изделия;
- 3.9. Изважда готовото изделие от калъпа, използва инструменти при необходимост;
- 3.10. Подрежда и поставя изделието на определените места за сушене;
- 3.11. Ретушира полусухото изделие;
- 3.12. Познава и осигурява подходящи условия в помещението за сушене (температура на въздуха, влажност, наличие на въздушно течение).
4. Изработва изделия от пластична маса по шаблон върху гипсови калъпи
- 4.1. Подготвя шаблона за формоване на изделие с определена дебелина;
- 4.2. Поставя на калъпа оразмерената глина, разстила и формова изделието от нея;
- 4.3. Проявява сръчност при изваждане на формованото изделие от калъпа;
- 4.4. Почиства калъпа за следващо формоване;
- 4.5. Ретушира готовите изделия;
- 4.6. Подрежда и поставя на определените места изделията за сушене;
- 4.7. Познава и осигурява подходящи условия в помещението за сушене (температура на въздуха, влажност, наличие на въздушно течение).
5. Източва изделие на грънчарско колело
- 5.1. Изброява частите на грънчарското колело;
- 5.2. Определя размерите на суровото изделие, като се съобразява със свиваемостта при изсушаване и изпичане на материала;
- 5.3. Изчислява необходимото количество глина за дадено изделие;
- 5.4. Източва съдови изделия от червена глина;
- 5.5. Ретушира готовото изделие;
- 5.6. Почиства грънчарското колело;
- 5.7. Познава и осигурява подходящите условия в помещението за сушене (температура на въздуха, влажност, наличие на въздушно течение).
6. Изработва и лепи допълнителни елементи и декорации на изделието
- 6.1. Познава допълнителните елементи към изделията – дръжки, шопки, пластични декорации и др.;
- 6.2. Изработва необходимите елементи (фуршове) на ръка или с преса;
- 6.3. Залепва и дообработва допълнителните елементи върху изделието, като довършва изцяло вида им.
7. Нанася предварително подготвени ангоби
- 7.1. Прецежда, разбърква и подготвя ангобата с необходимата гъстота за нанасяне;
- 7.2. Внимателно подготвя суровото изделие и нанася ангобата под ръководството на технолог или майстор;

7.3. Съхранява ангобираните изделия при подходящи условия за следващ етап на работа (гравирание, декорация, изпичане).

8. Изпича керамични изделия по технологична карта под контрола на технолог или майстор
- 8.1. Познава видовете пещи и правилата за безопасна работа с тях;
 - 8.2. Познава температурните промени, които настъпват при изпичане на изделията;
 - 8.3. Изброява правилата за подреждане на изделията в пещта според материала, формата и размерите на изделията, като използва пълноценно различните зони на нагряване;
 - 8.4. Нарезда в пещта и изважда след изпичане изделията;
 - 8.5. Познава и поддържа технологичния режим на изпичане на изделията в пещта;
 - 8.6. Спазва техниката на безопасност и избягва рисковете при работа с пещ.
9. Нанася предварително подготвени глазури
- 9.1. Познава предназначението на глазурата;
 - 9.2. Прецежда, разбърква и подготвя глазурата за нанасяне с необходимата гъстота;
 - 9.3. Подготвя изпеченото изделие и нанася глазурата под ръководството на технолог или майстор;
 - 9.4. Ретушира и подготвя изделията за подреждане и изпичане.

5. Изисквания към материалната база

Обучаващата институция трябва да разполага със:

- ателие за производство на керамични изделия, оборудвано с калъпи (по няколко за различни видове изделия), грънчарски колела (по 1 на максимално 3-ма обучавани), шнек, шприц, електрическа бъркалка, шайби, ланцети, шпакли и четки, както и с необходимите суровини и материали; ателието трябва да бъде с добро осветление и вентилация, обзаведено със стелажи, маси, столове, съдове за съхранение на ангоби, шликери, глазури и пигменти;
- помещение за сушене, в което се поддържат влажност, температура и вентилация според технологичните изисквания;
- помещение за изпичане, оборудвано с пещ и контролно-измервателни прибори;
- помещение за съхранение на глините и шликерите.

За преподавателя и за обучаваните е необходимо работно облекло и лични предпазни средства.

6. Изисквания към обучаващите по теория и практика

Обучаващите по теория и по практика трябва да притежават образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“ по специалности от област „Изкуства“ от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления.

Обучаващите трябва да имат професионална квалификация по керамика или да притежават майсторско свидетелство по „Изработване на керамични изделия“ или „Изработване на художествена керамика“ по Закона за занаятите (ДВ, бр. 42 от 2001 г.).

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните знания и умения.